

บทที่ ๑

บทนำ



ที่มาของปัญหา

การเรียนการสอนในสภาพปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและวิทยาการต่าง ๆ ในสมัยก่อนนักเรียนจะรับความรู้ที่ถ่ายทอดจากครูโดยตรง นั่นหมายความว่าครูเป็นจุดศูนย์กลาง นักเรียนทุกคนจะมีรายวิชาที่ห้องเรียนเหมือนกันหมด หลักสูตรมัธยมศึกษาจะเน้นที่วิชาสามัญ เท่านั้น ถ้าต้องการประกอบอาชีพต้องไปศึกษาต่อยังสถานที่เน้นเฉพาะสาขาวิชาที่นั้น ๆ แต่หลักสูตรในสภาพปัจจุบัน นอกจากจะมีวิชาสามัญแล้วยังเพิ่มสาขาวิชาที่อื่นอีก นักเรียนทุกคนจะมีโอกาสที่จะเลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อชั้นสูงก็จะเลือกเรียนวิชาสามัญ ผู้ที่สนใจจะประกอบอาชีพก็จะเลือกเรียนรายวิชาที่เน้นวิชาชีพ ดังนั้นรายวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ตามความต้องการของท้องถิ่นและหลักสูตรมัธยมศึกษา หลักสูตรนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทุกโรงเรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนแต่ละบุคคลรู้จักเลือกอาชีพที่เป็น

^๑ วิชาสามัญหมายถึงวิชาที่ไม่เน้นวิชาชีพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นสูงต่อไป ได้แก่วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศและสังคมศึกษา

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช

ประโยชน์แก่ตนเองและสังคม^๑ หลักสูตรจะจัดแบ่งรายวิชาต่าง ๆ ออกเป็นกลุ่มวิชา^๒ ซึ่งทางโรงเรียนจะนำวิชาเหล่านี้มาทำเป็นแผนการเรียน หรือโปรแกรมการเรียน ซึ่งได้แก่การกำหนดรายวิชาเลือกอย่างมีเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนจะมุ่งไปประกอบวิชาชีพใด นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาแต่ละคนจะมีแผนการเรียนของตนเอง บางคนจะมีแผนการเรียนที่เน้นวิชาสามัญ บางคนจะมีแผนการเรียนที่เน้นวิชาชีพ^๓

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรในสภาพปัจจุบันนี้มุ่งให้ผู้เรียนเป็นหลัก โดยเน้นถึงความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น ผู้เรียนสามารถค้นคว้าศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ นอกห้องเรียน แหล่งความรู้ที่นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ง่ายและสะดวกคือ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการแก่ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และสมาชิกในชุมชน บริการหลักแก่นักเรียน โดยมุ่งให้เกิดนิสัยรักการอ่าน และเสริมสร้างความรู้เชิงวิชาการ^๔ ห้องสมุดเป็น

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (พิมพ์ครั้งที่ ๒) (กรุงเทพมหานคร: องค์การค่าครูสภา, ๒๕๒๒), หน้า คำนำ - ก.

^๒ คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ ที่ภาคผนวก ค.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (กรุงเทพมหานคร: องค์การค่าครูสภา, ๒๕๒๔), หน้า ๔๘.

^๔ จารุวรรณ สิ้นธุโสภณ, วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๑), หน้า ๔๑.

แหล่งความรู้ที่ครอบคลุมและสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนที่อยู่ในรูปสิ่งพิมพ์และ
โสตทัศนวัสดุ สิ่งพิมพ์ที่อยู่ในห้องสมุดจะแบ่งประเภทออกไปเป็นหลายประเภท เช่น หนังสือ
ทั่วไป วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร และรวมไปถึงสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า หนังสือ
อ้างอิง หนังสืออ้างอิงนั้นถือว่ามีความจำเป็นและสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าที่ห้องสมุด
โรงเรียนควรมีเป็นอย่างดี นั่นคือหนังสืออ้างอิงเป็นหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริง ถูกต้อง
รวดเร็ว มีการจัดลำดับสาระที่แน่นอนหรือค่อนข้างแน่นอน เพื่อให้สะดวกในการค้นหาข้อมูล
และที่สำคัญที่สุดคือทุกคนมีโอกาสใช้เท่า ๆ กัน เพราะหนังสืออ้างอิงส่วนมากไม่อนุญาตให้ยืม
ออกนอกห้องสมุด^๒ เมื่อพิจารณาหลักสูตรแล้วจะเห็นว่าหลักสูตรใหม่ได้เปิดกว้างขึ้น มีหลาย
สาขาวิชา ดังนั้นหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดควรมีให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา เพื่อให้สัมพันธ์กับ
แผนการเรียนที่เปิดสอนในโรงเรียนและจำนวนผู้ใช้ที่ห้องสมุดให้บริการอยู่ จากการทบทวน
เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนังสืออ้างอิง พบว่าห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาด
หนังสืออ้างอิงอยู่มาก^๓ และหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดเดิมไม่ทันสมัย^๔ การที่จะมีหนังสือ
อ้างอิงมากประเภทขึ้นทันสมัยสอดคล้องกับแผนการเรียน เพียงพอกับความต้องการของ

^๑จากรวณ สินธุโสภณ, หนังสือประกอบการค้นคว้า : เอกสารประกอบคำ
บรรยายสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพ
มหานคร: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๒ - ๔.

^๒Leonard Montague Harrod, The Librarians Glossary of Terms
Used in Librarianship, Documentation and the Book Crafts and
Reference Books 4th ed. (London: Andre Deutsch, 1977): p. 692.

^๓อัคร พรหมสิงห์, "การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา - ส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต แผนกวิชา
บรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).

^๔จรินทร์ สกุลดาว, "การสำรวจหนังสืออ้างอิงและปัญหาเกี่ยวกับการใช้
หนังสืออ้างอิงในการทำวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๑๕).

ผู้ใช้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินงานของบรรณารักษ์ในการที่จะจัดหา จัดเตรียมหนังสืออ้างอิงไว้บริการผู้ใช้ บรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์มาก มีความรู้ดี และพอใจในการทำงานย่อมสามารถดำเนินงานได้ดี สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นแรงสนับสนุนให้ผู้ใช้ขยันต่อการศึกษา การดำเนินงานเกี่ยวกับอ้างอิงโดยทั่วไป ได้แก่จำนวนประเภท ความทันสมัยของหนังสืออ้างอิง งบประมาณในการดำเนินงาน และตัวบรรณารักษ์ในฐานะผู้ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ ผลจากการศึกษาเรื่องนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนดังนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ แมรี เอลเลน มิเชลและลูซิล เอ็ม เวอร์ท (Mary Ellen Michael and Lucille M. Wert) แห่งศูนย์วิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดในเมืองแชมเปญ มลรัฐอิลลินอยส์ (The Library Research Center, Champaign, Illinois) ได้สำรวจประเภทของหนังสืออ้างอิงที่ห้องสมุดโรงเรียนแต่ละแห่งมี และได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสืออ้างอิงกับขนาดของห้องสมุด รวมทั้งการดำเนินงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน โดยเลือกรายชื่อหนังสืออ้างอิงที่ควรมีในห้องสมุดจำนวน ๑๑๖ รายชื่อ ส่งไปพร้อมแบบสอบถามถึงห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมและประถมในมลรัฐอิลลินอยส์จำนวน ๓๐๘ แห่ง แลวนำมาจัดอันดับความสำคัญผลปรากฏว่า หนังสืออ้างอิงที่มีในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีชื่อ World Book Encyclopedia, World Almanac and Book of Facts และ Webster's Third New International Dictionaryตามลำดับ ส่วนการดำเนินงานของบรรณารักษ์ พบว่าบรรณารักษ์ที่จบปริญญาโทสามารถจัดหนังสือที่ทันสมัย

มีความเข้าใจการทำงานดีกว่าบรรณารักษ์ที่จบปริญญาตรี ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างหนังสืออ้างอิงและขนาดของห้องสมุดไม่แตกต่างกัน จำนวนหนังสืออ้างอิงขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใช้ และขนาดของห้องสมุดแต่ละประเภทด้วย งานวิจัยอันดับต่อมา

อลิซาเบท ฟิทเจอราลด์ โฮเวิร์ด (Elizabeth Fitzgerald Howard)

แห่งมหาวิทยาลัยพิตซเบิร์ก (Pittsburgh) ได้ทำปริญญาโทขั้นปริญญาคุณวุฒิปรัชญา

เรื่องหนังสืออ้างอิงที่ใช้ประกอบการสอนศาสนาในโรงเรียนมัธยมกับบทบาทของ

บรรณารักษ์ในการจัดเตรียมหนังสืออ้างอิงตามโปรแกรมการสอนใน ค.ศ. ๑๙๗๗ ผล

การวิจัยปรากฏว่าบรรณารักษ์ขาดความร่วมมือกับครูผู้สอนในการจัดหนังสืออ้างอิงให้

สอดคล้องกับการเรียนการสอน โฮเวิร์ดได้เสนอให้บรรณารักษ์ร่วมมือกับผู้กำหนด

หลักสูตร เพื่อเตรียมทรัพยากรไว้บริการตรงตามความต้องการของผู้ใช้^๒

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวแล้วยังมีงานวิจัยของไทยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับ

ประเภทจำนวนและคุณภาพของหนังสืออ้างอิง เช่น งานวิจัยของ ฉวีลักษณ์ ศาตะมัย

ทำการสำรวจหนังสืออ้างอิงของไทยที่ผลิตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๘๕ - ๒๕๐๙ รวมทั้งได้

สำรวจปริมาณในการใช้หนังสืออ้างอิง พบว่าช่วงที่มีการผลิตหนังสืออ้างอิงมากที่สุดคือ

^๑ Marry Ellen Michael and Lucille M. Wert. "Reference Materials Found in a Sample of Illinois School Library/Media Center," R.Q. 13 (Spring, 1974) : 313 - 319.

^๒ Elizabeth Fitzgerald Howard, "The Reference Collection as a Resourde for Religion Studies in Secondary School toward a Revaluation of the Role of the Librarian and of the Reference Collection in the Instructional Program" (Ph.D. disertation, University of Pittsburgh, 1977).

พ.ศ. ๒๓๘๘ - ๒๕๐๘ แต่หนังสืออ้างอิงแต่ละวิชาไม่สมกূলย์กัน ผู้ผลิตค่านึงปริมาณมากกว่าคุณภาพ ชาคเครื่องมือช่วยกัน ผู้ใช้หนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรมและสารานุกรมมากที่สุด

งานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายกันคือของ ศิริพร สุวรรณะ ได้ศึกษาและวิเคราะห์หนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๖ - ๒๕๒๐ ในปี ๒๕๒๑ โดยศึกษาและวิเคราะห์หนังสืออ้างอิงจำนวน ๓๗๘ รายการ พบว่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๐ มีคุณภาพดีพอสมควร หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่เหมาะสำหรับนักเรียนและผู้สนใจทั่วไป หนังสืออ้างอิงที่ผลิตมากคือ พจนานุกรม หนังสืออ้างอิงที่คนต้องการใช้มากคือ สารานุกรม วรรณวิจารณ์สาร สารสังเขป และหนังสือรายปี หนังสืออ้างอิงบางสาขา เช่น สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ศิลปะ และวรรณคดี ยังมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการกำหนดมาตรฐานดำเนินการพิมพ์หนังสืออ้างอิงและให้มีการปรับปรุงเนื้อหาอยู่เสมอเพื่อให้ข้อมูลทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ สมาคมห้องสมุดควรได้จัดทำรายชื่อมาตรฐานของหนังสืออ้างอิงของไทยเพื่อใช้เป็นคู่มือในการเลือก และจัดหาสำหรับบรรณารักษ์ งานวิจัยชิ้นสุดท้ายคืองานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ ศิริขุมแสง ได้สำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ได้สรุปผลการวิจัยว่าห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่ง มีหนังสืออ้างอิงไม่ครบทุกประเภท

ศูนย์วิทยทรัพยากร

^๑ นวีลักษณ์ ศาตะมัย, "การผลิตและการใช้หนังสืออ้างอิงของไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘).

^๒ ศิริพร สุวรรณะ, "การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑).

และมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อที่ควรจะมี และพบว่ามีภาระแนะนำหนังสืออ้างอิงน้อย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวน ประเภทของหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียนและแผนการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘
๒. เพื่อศึกษาจำนวนและอายุของหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘ เปรียบเทียบกับรายชื่อหนังสือที่ควรมีในห้องสมุดโรงเรียน
๓. เพื่อศึกษาการดำเนินงานหนังสืออ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ และบรรณารักษ์ในฐานะเป็นผู้ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน
๔. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ้างอิงของบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘

สมมุติฐานของการวิจัย

๑. จำนวนของหนังสืออ้างอิง มีความสัมพันธ์กับขนาดของโรงเรียนและจำนวนผู้ใช้ที่ห้องสมุดให้บริการ
๒. เนื้อหาของหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนแต่ละแห่งมีความสัมพันธ์กับแผนการเรียนที่เปิดสอนในโรงเรียน
๓. จำนวนหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘ ยังมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายชื่อที่ควรจะมีในห้องสมุดโรงเรียน

เพ็ญจันทร์ ศิริชุมแสง, "การสำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ปีการศึกษา ๒๕๑๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๕).

๔. งบประมาณที่ห้องสมุดได้รับมีความสัมพันธ์กับจำนวนของหนังสืออ้างอิง
๕. วุฒิ ประสิทธิภาพ และสถานภาพของบรรณารักษ์มีผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา ๕ ทั้งหมด รวมจำนวนห้องสมุดโรงเรียนที่จะศึกษา ๓๓ แห่ง ซึ่งครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้คือ จังหวัดเลย จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร จังหวัดหนองคาย ในปีการศึกษา ๒๕๒๔

การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕ หมายถึงเฉพาะการดำเนินงานในด้านบุคลากร งบประมาณ จำนวน ประเภทและอายุของหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน จากหนังสือ วารสารและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
๒. ศึกษาสถานภาพหนังสืออ้างอิงและการดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในโรงเรียนต่าง ๆ ตามสภาพที่เป็นจริง
๓. นำข้อมูลที่ได้มา สร้างแบบสอบถาม ใช้ทดลองกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งให้บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา ๕

ดูรายชื่อห้องสมุดโรงเรียนที่ทำการศึกษาในภาคผนวก ข.

๔. รวบรวมข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยนำเสนอในรูปแบบ ตารางและความเรียง

๕. สรุปผล เรียบเรียงผลการวิเคราะห์พร้อมทั้ง เสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบสภาพเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา ๘

๒. ทำให้ทราบองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินงานหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน

๓. บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนสามารถนำผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานด้านหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบและแนวความคิดเห็นของบรรณารักษ์ในแบบสอบถาม ถือเป็นคำตอบตามความรู้สึกและสภาพที่เป็นจริง

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

หนังสืออ้างอิง หมายถึงหนังสือที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์ให้ใช้ค้นหาเรื่องราว ข้อมูล หรือข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มากกว่าที่จะให้อ่านอย่างละเอียดตลอดทั้งเล่ม มีการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกในการใช้ โดยไม่ให้อื่นออกนอกห้องสมุด ได้แก่ บรรณานุกรม หนังสือบรรณานุกรม สารานุกรม หนังสือรายปี คู่มือ อักษรานุกรมชีวประวัติ หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ นามานุกรม และสิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นต้น หนังสือประเภทนี้จะมีอักษร "อ" หรือ "R" หรือ "REF" ปรากฏอยู่เหนือเลขเรียกหนังสือ บรรณารักษ์ห้องสมุดจะจัดหาหนังสือประเภทนี้ไว้ใน

ที่เฉพาะเพื่อสะดวกในการค้นคว้า

ห้องสมุด คือ สถานที่อันประกอบด้วยหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เสนอเรื่องราวเนื้อหาอันให้สาระความรู้ ความบันเทิง และความจรรโลงใจ ห้องสมุดเป็นสถานที่ซึ่งพร้อมที่จะบริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความจรรโลงใจแก่แต่ละบุคคลตามความสนใจและความต้องการของตน

ห้องสมุดโรงเรียน คือ ห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๕ เพื่อให้ให้นักเรียน และครูอาจารย์ของโรงเรียนนั้นค้นคว้า

เขตการศึกษา ๕ หมายถึงการแบ่งเขตรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาของ ประชาชนในเขตท้องที่ ๕ จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเลย จังหวัดหนองคายและจังหวัดสกลนคร

บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนอย่างเต็มตัว หรือครู อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนวิชาอื่น ๆ แต่มาปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอีกหน้าที่หนึ่ง

โปรแกรมการเรียน หรือแผนการเรียน หมายถึงกำหนดรายวิชาเลือกใน โรงเรียนอย่างมีเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความสนใจของนักเรียนว่านักเรียนจะมุ่งไป ประกอบอาชีพใด นักเรียนบางคนจะมีแผนการเรียนที่เน้นวิชาสามัญ บางคนมีแผนการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ Elizabeth H. Thompson, A.L.A. Glossary of Library Terms (Chicago : American Library Association, 1943), p. 112.

^๒ R.H. Pa., "Library," In Encyclopaedia Britannica (Macropædia) 10 (1978): 856.

เรียนที่เนนวิชาสี่* ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษา และความต้องการของ
ท้องถิ่น

หลักสูตร หมายถึงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และ
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔

การดำเนินงานเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง หมายถึงขบวนการในการทำงาน
ที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ้างอิง เพื่อให้ผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากหนังสืออ้างอิงมากที่สุด
ในการวิจัยครั้งนี้จะเน้นถึงองค์ประกอบอันได้แก่ จำนวน อายุ ประเภทของหนังสือ
อ้างอิง งบประมาณในการจัดซื้อ และ บรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในฐานะผู้ดำเนินงาน

อายุของหนังสืออ้างอิง หมายถึงปี พ.ศ. ที่พิมพ์หนังสืออ้างอิงนั้น

ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะที่ คือเน้น ศึกษาในห้อง
สมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘ ผลของการวิจัยครั้งนี้อาจจะนำไปใช้กับ
เขตการศึกษาอื่นไม่ได้ เนื่องจากความแตกต่างทางด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคมใน
ท้องถิ่นนั้น ๆ

ศูนย์วิจัยทั่วไป
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย